

XXXI КОНСУЛЬТАТИВНА НАРАДА – МІЖНАРОДНІ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ ВИКОНАНО!

Система Договору про Антарктику не є органом влади в Антарктиці. Це спільна спроба багатьох держав та організацій зберегти Антарктику як зону миру, науки і природного заповідника планетарного значення. Саме з цією метою щороку скликається Консультативна Нарада Сторін Договору про Антарктику (КНДА). У 2008 році з 2 по 13 червня Україна – на четвертому році набуття статусу Консультативної Сторони – приймала делегатів чергової, XXXI КНДА.

Згідно з Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 8 серпня 2007 р. № 636-р «Про заходи щодо підготовки та проведення XXXI Консультативної наради Сторін Договору про Антарктику», функції Секретаріату приймаючої сторони, що передбачали координацію комплексу заходів з підготовки та проведення XXXI КНДА, були покладені на Національний антарктичний науковий центр (НАНЦ) Міністерства освіти і науки України.

В офіційній частині Наради (Пленарне відкриття та закриття, зустріч глав делегацій з Президентом України) брали участь такі представники Уряду: Немиря Г.В. – Віце-прем'єр-міністр, Стріха М.В. – заступник міністра освіти і науки, Гуржій А.М. – перший заступник начальника Управління гуманітарної політики. Також було зачитано привітальне слово Президента України Ющенка В.А. та Міністра закордонних справ України Огризка В.С. Головою XXXI КНДА був обраний Комісаренко С.В., академік НАН України, директор Інституту біохімії НАН України; Головою делегації України – Гожик П.Ф., академік НАН України, директор Інституту геологічних наук.

Учасниками Наради були 292 делегати з 46 країн світу, з них 28 держав зі статусом Консультативної Сторони і 18 Неконсультативних держав без права вирішального голосу. За усталеною практикою спостерігачами Наради були такі організації, як SCAR, COMNAP, CCAMLR, а експертами – ASOC, IAATO, IHO, IUCN, UNEP.

Нарада проходила у готельному комплексі «Президент-Русь», де було орендовано два конференц-зали на 150 і 300 місць, а також приміщення для Голів трьох Робочих груп і Комітету з охорони навколишнього середовища, інтернет-кафе на 25 місць, відділу друку документів Наради, офісів письмового перекладу і Секретаріату Наради. Для проведення XXXI КНДА на високому рівні було створено комплексну систему технічного забезпечення, яка передбачала: захищену структуровану кабельну мережу; захищену бездротову мережу; систему візуалізації; систему синхронного перекладу; конференц-систему; забезпечення каналів Internet; серверну систему; бездоганне супроводження усіх систем професійними фахівцями.

Упродовж двох тижнів роботи Консультативної Наради було надруковано та розповсюджено серед делегатів 133 Інформаційних документи та 63 Робочих документи, що передбачали обов'язковий переклад чотирма офіційними мовами Системи Договору про Антарктику (англійською, російською, іспанською, французькою). Загальна кількість надрукованого матеріалу склала близько мільйона аркушів.

Заключний Звіт Консультативної Наради містить 331 пункт, що на 100 пунктів більше, ніж у минулому році. Результатом роботи Наради є ухвалення 14 Мір, 5 Рішень і 6 Резолюцій.

Показово, що на попередніх КНДА ухвалювалось, як правило, не більше 1-2 Мір. Усі цьогорічні Міри присвячені затвердженню планів управління стосовно районів Антарктики, що особливо охороняються та особливо управляються. Це спеціальні природоохоронні категорії територій, розроблені виключно для зони дії Договору про Антарктику (в межах 60-ї паралелі південної широти).

Із 5 Рішень, ухвалених на цій Нараді, 3 Рішення стосуються питань, які розглядаються щорічно (фінансовий звіт Секретаріату Договору про Антарктику). Одне

Пленарне засідання з нагоди відкриття XXXI КНДА. Голова Наради академік Комісаренко С.В. зачитує привітальне слово Президента України.

Зліва направо: Немиря Г.В. - Віце-прем'єр-міністр України; Комісаренко С.В. – академік НАН України, директор Інституту біохімії, Голова XXXI КНДА; Йоханнес Хубер - Виконавчий Секретар Секретаріату Договору про Антарктику, Секретар XXXI КНДА; Литвинов В.А. - директор Національного антарктичного наукового центру, Голова Секретаріату приймаючої сторони XXXI КНДА; Стріха М.В. - Заступник Міністра освіти і науки України.

Пленарне засідання. На екранах: зимівники станції Академік Вернадський Вітають учасників XXXI КНДА

У перерві між сесіями Народи.

Зліва направо: Комісаренко С.В. - академік НАН України, директор Інституту біохімії, Голова XXXI КНДА; Йоханнес Хубер - Виконавчий Секретар Секретаріату Договору про Антарктику, Секретар XXXI КНДА; Литвинов В.А. - директор Національного антарктичного наукового центру, Голова Секретаріату приймаючої сторони XXXI КНДА.

1 червня 2008 р. Засідання Голів делегації XXXI КНДА. На передньому Плані зліва направо: Хелена Одмарк –Голова делегації Швеції; Патрік Якобс – Заступник Голови делегації Південної Африки; Олександр Фролов – Заступник Голови делегації Росії

Рішення стосується розробки процедури обрання Виконавчого Секретаря. Ще одне Рішення запускає в дію систему електронного обміну інформацією. Це найбільш важливе Рішення, прийняте на щорічній нараді.

Що стосується Резолюцій, то з шести прийнятих особливо слід відзначити дві – щодо безпеки судноплавства в Антарктичних водах і одну – щодо посилення ролі центрів координації рятувальних операцій. Ще одна Резолюція спрямована на покращення гідрографічного обстеження і складання морських карт в Антарктичному регіоні. Також двома Резолюціями були ухвалені Правила поведінки для відвідувачів двох ділянок в районі Антарктичного півострова.

Необхідним внеском української делегації в роботу наради було представлення одного Робочого та чотирьох Інформаційних документів.

У документі IP-102 «До питання про заміну паливних баків на станції Академік Вернадський» повідомлялось про прогрес стосовно встановлення та введення у експлуатацію нової ємності для пального. Також делегатів було поінформовано щодо запланованих заходів з утилізації старих баків для пального – після процедур очищення від залишків нафтопродуктів вони будуть використовуватись як сховище для твердих сухих матеріалів. Документ і супровідні коментарі підготовлені на виконання рішення попередньої Консультативної наради. Зокрема підкреслювалось, що заміна резервуарів була рекомендована міжнародними інспекціями 1993, 1999, 2005 років. Перше публічне обговорення цього проекту відбулося на міжнародному семінарі антарктичних компетентних органів (листопад 2006 р., м. Берлін). Делегати були впевнені в тому, що всі будівельні та експлуатаційні роботи відповідають вимогам Протоколу про охорону навколишнього середовища до Договору про Антарктику. Проект всесторонньої оцінки впливу на навколишнє середовище був розглянутий на міжсесійних консультаціях з усіма членами КОНС і винесений на обговорення на ХХХ Консультативній нараді Сторін Договору про Антарктику (30 квітня–11 травня 2007 р., м. Нью-Делі, Індія), після чого члени КОНС запропонували Україні надати уточнену інформацію про ці роботи на наступному засіданні КОНС, що й було виконано.

В Інформаційному документі IP-124 «Оцінка впливу на навколишнє середовище нової біотехнології (РММ-технології) зі знешкодження твердих харчових відходів на українській антарктичній станції Академік Вернадський» описано розробку і впровадження нової біотехнології з утилізації харчових відходів з метою виконання вимог Статті 1 (пункт 2) Додатку III до Протоколу про охорону навколишнього середовища. Показано, що технологія дозволяє протягом 5–7 діб зменшити вагу відходів у 20 разів і може бути особливо ефективною на станціях з великою кількістю персоналу. Представлення документу та необхідні коментарі надані безпосередньо його розробником, членом делегації д.т.н., к.б.н. Таширевим О.Б.

На виконання міжнародних зобов'язань України, які випливають з її статусу Консультативної Сторони Договору про Антарктику, Україною подано Інформаційний документ IP-022 «Щорічний звіт про виконання Статті 17 Протоколу про охорону навколишнього середовища до Договору про Антарктику».

Робочий документ WP-002 «Правила поведінки для відвідувачів «Будинку Ворді», острів Вінтер, Аргентинські острови» розроблено спільно Україною та Великою Британією в рамках двостороннього співробітництва. З огляду на визнану історичну цінність будівлі у 1995 р. її було внесено до Переліку Історичних місць і пам'яток Антарктики. Свочасність таких Правил викликана інтенсивним зростанням кількості туристів у районі Аргентинських островів. На сьогоднішній день персонал станції Академік Вернадський здійснює управління цим місцем від імені Великої Британії.

Деякі делегації висловили побоювання стосовно посилення національних правил відвідування історичних місць. Велика Британія з сумом відзначила, що попри спільну згоду, досягнуту відносно самих Правил поведінки, не вдалося погодити переглянуте формулювання посилення, у якому йдеться про британські принципи управління цим історичним місцем. З огляду на це Велика Британія і Україна були змушені відкликати свою пропозицію. Велика Британія запевнила делегатів, що діюча обґрунтована практика управління буде застосовуватись і надалі і що проект Правил поведінки буде передано для виконання Міжнародній асоціації антарктичних туроператорів (МААТО).

Офіційний представник Міжнародної асоціації антарктичних туроператорів висловив розчарування у зв'язку з тим, що ці Правила не були ухвалені Сторонами. Проте він взяв зобов'язання впровадити їх у практику і запевнив, що члени Асоціації ці Правила поведінки виконуватимуть.

Одним з основних результатів, отриманих делегацією України в рамках роботи в групі з питань туристичної та іншої неурядової діяльності в Антарктиці, були переговори з виконавчим секретарем МААТО на предмет надання пільгових місць на суднах туроператорів – членів МААТО для перевезення українських вчених до української станції Академік Вернадський.

В Інформаційному документі IP-129 «Міжнародне співробітництво у надзвичайних ситуаціях» відзначено зразкову логістичну підтримку з боку США під час термінової евакуації полярника зі станції Академік Вернадський. Також висвітлено роль Польської антарктичної програми у вивезенні з Антарктики цінних наукових зразків, зібраних українськими вченими.

Під час прийому делегатів наради у Французькому культурному центрі було здійснено презентацію основних напрямів наукових досліджень у рамках Державної програми досліджень України в Антарктиці на 2002–2010 роки. Також Національним антарктичним науковим центром організовано тематичну виставку «Україна в Антарктиці – 10 років», на якій було представлено основні наукові результати, отримані українськими вченими в Антарктиці.

Делегати України провели неформальні переговори з членами інших делегацій з метою налагодження взаємовигідного співробітництва в Антарктиці; впровадження на станціях інших Сторін Договору в Антарктиці біотехнології для утилізації органічних відходів; а також з метою одержання підтримки від антарктичних організацій Франції та Німеччини для проекту Національного антарктичного наукового центру з розробки автоматизованої системи контролю за функціональним станом нового резервуара для пального на станції Академік Вернадський, поданого до Науково-технологічного центру в Україні (НТЦУ) з метою одержання позабюджетного фінансування.

Під час роботи Наради також були проведені експертні консультації з делегацією Аргентинської Республіки, за результатами яких сторонами погоджено й підготовлено до підписання проект Угоди про наукову, технологічну та логістичну співпрацю у сфері дослідження Антарктики між Національним антарктичним науковим центром Міністерства освіти і науки України та Національним управлінням Антарктики Міністерства закордонних справ, міжнародної торгівлі та культури Аргентинської Республіки.

Наприкінці Консультативної Наради пролунали позитивні відгуки та слова вдячності на адресу організаторів XXXI КНДА від делегацій таких держав: Великої Британії, США, Аргентини, Чилі, Нової Зеландії, а також від організацій-експертів і спостерігачів.

Завдяки високій професійності співробітників НАНЦ XXXI КНДА було проведено на високому організаційному та технічному рівні. Це посприяло укріпленню престижу України на міжнародній арені та констатації належного виконання міжнародних зобов'язань України, що випливають з її статусу Консультативної Сторони Договору про Антарктику. Завдяки активній участі науковців НАНЦ у всіх заходах Консультативної Наради закладено плідне підґрунтя подальшої міжнародної наукової співпраці у нових напрямках.

**Голова Секретаріату
Приймаючої Сторони
XXXI КНДА,**

**Директор Національного
Антарктичного наукового центру
МОН України**

В.А. Литвинов

Підписи до фотографій:

1. Пленарне засідання з нагоди відкриття XXXI КНДА. Голова Наради академік Комісаренко С.В. зачитує привітальне слово Президента України. Зліва направо:

Немиря Г.В. – Віце-прем'єр-міністр України; Комісаренко С.В. – академік НАН України, директор Інституту біохімії, Голова XXXI КНДА; Йоханнес Хубер – Виконавчий Секретар Секретаріату Договору про Антарктику, Секретар XXXI КНДА; Литвинов В.А. – директор Національного антарктичного наукового центру, Голова Секретаріату приймаючої сторони XXXI КНДА; Стріха М.В. – Заступник Міністра освіти і науки України.

2. Пленарне засідання. На екранах: зимівники станції Академік Вернадський вітають учасників XXXI КНДА.

3. У перерві між сесіями Наради. Зліва направо: Комісаренко С.В. – академік НАН України, директор Інституту біохімії, Голова XXXI КНДА; Йоханнес Хубер – Виконавчий Секретар Секретаріату Договору про Антарктику, Секретар XXXI КНДА; Литвинов В.А. – директор Національного антарктичного наукового центру, Голова Секретаріату приймаючої сторони XXXI КНДА.